

Beslutningsforslag nr. B 68. Fremsat den 6. februar 1981 af Steen Folke (VS) og Tyroll (VS)

Forslag til folketingsbeslutning

om stop for favorisering af arbejdsgiverbørn ved optagelse på EFG-uddannelser

Folketinget opfordrer regeringen til at sørge for,

1) at den gældende ordning på det grafiske hovederhvervsområde, hvorefter der er reserveret en særlig kvota, der bl. a. for-

beholdes børn af arbejdsgivere i branchen, ophæves,

2) at lignende ordninger ikke som påtænkt indføres ved andre hovederhvervsområder under EFG-uddannelsen.

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger

Som bekendt afvises hvert år et stort antal unge, der søger om at blive optaget på en EFG-uddannelse. Ved det grafiske hovederhvervsområde eksisterer der en særlig ordning, hvorefter »indtil 10 pct. af uddannelsespladserne i basisuddannelsen inden for det grafiske område forbeholdes ansøgere fra områder i landet, hvor anvisning af et tilstrækkeligt antal andendelselever til praktikvirksomheder hidtil har været vanskeliggjort af en manglende udbygning af basisuddannelsen, og der kan ved afgørelsen tages hensyn til, om ansøgeren har en særlig tilknytning til de grafiske fag« (citater af undervisningsminister Dorte Bennedsen, svar på spørgsmål af Steen Folke, jfr. bilaget). Denne ordning praktiseres på den måde, at unge, hvis eneste fortjeneste er, at de er børn af arbejdsgivere inden for det grafiske område, i en række tilfælde går foran alle andre ved optagelse på EFG-uddannelsen.

Denne ordning er simpelt hen en skandale. Måske er den ikke ligefrem grundlovsstridig, selvom der i grundlovens § 74 står: »Alle indskrænkninger i den fri og lige adgang til erhverv, som ikke er begrundede i det almene vel, skal hæves ved lov«. Men den strider i hvert fald mod enhver opfattelse af lighed og retfærdighed inden for uddannelsessystemet. Ordningens formål er angiveligt at sikre »generationsskiftet« i virksomheder i den grafiske branche. Selv om samfundet endnu er så demokratisk indrettet, at virksomheder kan gå i arv fra

far til søn, må det betragtes som komplet uacceptabelt, at unge, der tilfældigvis er børn af arbejdsgivere, ydermere skal have fortrinsret for andre ved optagelse på bestemte uddannelser.

Ordningen er presset igennem af arbejdsgiverne inden for det grafiske område i forhandlinger med de grafiske fagforbund. Men ifølge lov om erhvervsfaglige grunduddannelser (lov nr. 289 af 8. juni 1977) er det undervisningsministeren, der har det overordnede ansvar for optagelsesreglerne. Det hedder i § 1, stk. 3: »Undervisningsministeren fastsætter efter indstilling fra erhvervsuddannelsesrådet og erhvervsuddannelsesudvalgene nærmere regler om optagelse af elever . . .«.

Det fremgår af undervisningsminister Dorte Bennedsens svar på et spørgsmål om sagen (jfr. bilaget), at tilsvarende ordninger overvejes inden for andre hovederhvervsområder. Så meget desto mere er der grund til så hurtigt som muligt at gøre det klart, at en sådan favorisering af en gruppe unge, der bestemt ikke kan siges at høre til de vanskeligst stillede, ikke kan tolereres.

Bemærkninger til forslagets enkelte punkter

Ordlyden af punkterne 1 og 2 skal forstås på den måde, at forslaget alene vender sig imod, at børn af arbejdsgivere gives en særstilling ved optagelse på EFG-uddannelser. Forslagsstillerne ønsker ikke at blande sig i, om der f. eks. ud fra geografiske eller lignende hensyn opereres med visse kvoter.

Spørgsmål af Steen Folke til undervisningsministeren og svaret herpå af 10. december 1980

Spm. nr. 298

Til undervisningsministeren af:

Steen Folke (VS):

»Synes ministeren, det er rimeligt, at børn af arbejdsgivere gives fortrinsret ved optagelse på det grafiske hovederhvervsområde under EFG?«

Skriftlig begrundelse

Ved det grafiske hovederhvervsområde eksisterer der en særlig ordning, hvorefter en vis optagelseskvota reserveres til »fars drenge« (børn af arbejdsgivere inden for det grafiske område). Denne ordnings formål er angiveligt at sikre »generationsskiftet« i de pågældende virksomheder.

Selv om samfundet endnu er så udemokratisk indrettet, at virksomheder kan gå i arv fra far til søn, må det betragtes som komplet uacceptabelt, at unge, der tilfældigvis er børn af arbejdsgivere, ydermere skal have fortrinsret for andre ved optagelse på bestemte uddannelser.

Steen Folke (VS):

Jeg må ærlig talt sige, at jeg var målløs, da jeg hørte om den ordning, som mit spørgsmål drejer sig om, en ordning, hvorefter børn af arbejdsgivere skal være sikret en særlig optageleskvota ved det grafiske hovederhvervsområde under EFG. Jeg synes, det er helt utroligt, at der kan eksistere en sådan ordning, som altså giver fars drenge en særlig forrang fremfor andre ved optagelse på en bestemt uddannelse. Jeg er godt klar over, at det også kan være aktuelt for piger, men det gør jo ikke sagen bedre. I de fleste tilfælde er det jo nok fars drenge, der skal sikres en særlig forrang fremfor andre.

Formålet med ordningen skulle være at sikre det, man kalder »generationsskiftet« i de pågældende virksomheder inden for det

grafiske område, men oprigtig talt: selv om samfundet endnu er indrettet så udemokratisk, at det er muligt at lade hele virksomheder gå i arv fra far til søn, så mener jeg trods alt, at det må være fuldstændig uacceptabelt, hvis disse børn, hvis eneste fortjeneste er, at de har ladet sig føde af forældre, hvoraf mindst den ene er arbejdsgiver, altså ejer selvstændig virksomhed, yderligere skal gå foran andre, når det drejer sig om optagelse ved en bestemt uddannelse. Det har altså intet at gøre med de pågældende unges egne kvalifikationer, men alene at gøre med det forhold, at de har ladet sig føde i en familie, hvor faderen er arbejdsgiver, og på det grundlag skal de altså gå foran dem, der f. eks. har ladet sig føde af ufaglærte arbejdere eller alle mulige andre. Jeg synes, det er utroligt.

Jeg er spændt på ministerens svar på spørgsmålet.

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Ordningen er nok lidt mere nuanceret, end spørgsmål og begrundelse måske lader formode.

Den går ud på, at indtil 10 pct. af uddannelsespladserne i basisuddannelsen inden for det grafiske område forbeholdes ansøgere fra områder i landet, hvor anvisning af et tilstrækkeligt antal andendelselever til praktikvirksomheder hidtil har været vanskeliggjort af en manglende udbygning af basisuddannelsen, og der kan ved afgørelsen tages hensyn til, om ansøgeren har en særlig tilknytning til de grafiske fag. Det er en ordning, der er foreslået af arbejdstagernes og arbejdsgivernes organisationer, og som jeg har fundet det rigtigt at imødekomme. Ordningen har i øvrigt altid været gældende inden for de grafiske fag, og jeg er da også bekendt med, at en tilsvarende ordning overvejes inden for andre hovederhvervsområder. Jeg kan oplyse, at i 1980 har 20 pladser ud af

kvoten på 45 været anvendt som her beskrevet.

Jeg vil da godt føje til, at det ikke er uden betænkelighed, man har en sådan ordning inden for bestemte fag. Inden for et område, hvor der er langt flere ansøgere, end der er uddannelsespladser, og hvor ansøgetallet langt overstiger de hidtil kendte praktikmuligheder, kan der dog være behov for at sikre, at unge, der i forvejen har en tilknytning til faget, kan få den faglige uddannelse, der kvalificerer til en fortsat udøvelse af faget. Kvotaordningen her er begrundet i et forsøg på dels at undgå en forvridning af forholdet mellem lærlinge og EFG-uddannelserne, dels på at få flest mulige praktikpladser frem i lyset.

Steen Folke (VS):

Jeg er da glad for, at ministeren er betænkelig ved denne ordning. Jeg vil også sige, at det havde ærlig talt været utroligt, hvis en socialdemokratisk minister ikke skulle have betænkelighed ved at administrere en ordning, hvorefter arbejdsgiverbørn får fortrinset fremfor andre børn ved optagelse til en bestemt uddannelse. Til gengæld synes jeg, det lyder ildevarslende, når ministeren siger, at der oven i købet er tilsvarende overvejelser i gang inden for andre fagområder, sådan at det ikke mere kun er noget, der skal gælde for det grafiske område, men også andre ste-

der. Det bliver det mildest talt ikke bedre af.

Det, ministeren siger i sin nuancerede forklaring på, hvad ordningen går ud på, er alligevel noget, som fastholder essensen i mit spørgsmål. Ministeren siger det blot lidt pænere. Hun taler nemlig om, at det er ansøgere med en særlig tilknytning til de grafiske fag. Er det ikke rigtigt forstået, at denne særlige tilknytning, der er tale om i en række tilfælde, ene og alene består i, at de pågældende ansøgere har været så forudseende at lade sig føde af en arbejdsgiver i det pågældende fag? Det er det, der er den særlige tilknytning, og som altså betyder, at disse kan gå forud for andre med hensyn til optagelse.

Jeg må sige, jeg synes, det er forbløffende. Jeg ved godt, at det er ministeren, der fastsætter disse regler ifølge den gældende EFG-lov. Men kan man fastsætte de regler fuldstændig, som man vil? Jeg mener, at det burde stride mod enhver snak om demokrati eller lighed i forbindelse med uddannelsessystemet. Det er altså en diskrimination af andre og en positiv særbehandling af unge, som nok i forvejen ikke kan siges at være de vanskeligst stillede i vores samfund.

Jeg vil gerne spørge ministeren, om ministeren ikke vil være så venlig at slå bremserne i over for indførelse af tilsvarende ordninger inden for andre fagområder.

Hermed sluttede spørgsmålet.